

1944, 29. září. Banská Bystrica. — Usnesení tajného zasedání pléna Slovenské národní rady o vzájemném poměru vedení domácího a zahraničního odboje a o poměru SNR k vládnímu delegátu.¹

1. Slovenská národní rada ako vrcholný revolučný orgán domáceho odboja, v ktorom sú zastúpené všetky politické složky a ideové smery demokratické, osvojuje si vedenie domáceho odboja po stránke zákonodarnej, vládnej a výkonnej. Toto stanovisko je vyjadrené v § 1 nariadenia Slovenskej národnej rady 1. septembra 1944 č. 1 Sb. nariadení.² Vedenie zahraničného odboja a všetky otázky, týkajúce sa zastupovania štátu voči spojencom a ostatnému zahraničiu, prislúchajú prezidentovi, vláde a štátnej rade ako vrcholným revolučným orgánom zahraničného odboja.

2. Tejto zásady sme sa dôsledne držali v práci ilegálnej od prvého dňa povstania až dosiaľ a považujeme ju za jedine možnú aj pre budúcnosť, kým nebudú zvolení demokratickým spôsobom legitímni zástupcovia ľudu.

3. Už v zásadnom dohodnutí politických složiek zpred Vianoc 1943,³ ďalej v Deklarácii Slovenskej národnej rady dňa 1. septembra 1944,⁴ ako aj vo všetkých ostatných politických prejavoch zastávali sme konzekventne toto stanovisko: Sme za Československú republiku ako samostatný a spoločný štát troch slovanských národov: Čechov, Slovákov a Karpatských Ukrajincov na základe princípu rovného s rovným. Definitívne ústavoprávne usporiadanie ČSR prevedú legitímni zástupcovia týchto troch národov.

Sloboda obidvoch národov bude zaručená len spoluprácou s revolučnými a demokratickými silami Európy.

Týmto politickým uvedením, touto jedinou, rovnakou koncepciou slobody, sú obidva národy zralé vstúpili do spoločného sväzku. Zralšie, ako boly v r. 1918. Ako rovnoprávne, k tomu istému cieľu smerujúce národy, utvoria nové Československo, Československo, ktoré bude spoločnou vlasťou Čechov, Slovákov i Podkarpatských Ukrajincov, štátom, ktorý bude rešpektovať práva všetkých troch národov a chrániť ich. A preto bude Československo trebárs — bez čiarky. Uznanie vzájomných práv bude vecou celkom samozrejmu a nacionálna otázka nebude hamovať rozvinutie vývinove vyššieho stupňa boja, boja o novú spoločenskú štruktúru, boja o socialistický spoločenský poriadok.“ (Pravda, 16. 9. 1944.)

¹ Týmto usnesením reagovala Slovenská národní rada na radiogram londýnskej čs. vlády z 24. 9. 1944 (dokument č. 68), jeho význam a dosah byl ovšem daleko širší, neboť obsahuje stanovisko SNR ve věci soužití českého a slovenského národa v jednotném státě, Československé republice, řeší otázku právní kontinuity (resp. diskontinuity) obnovené ČSR s předmnichovskou republikou jak v ohledu vnitropolitickém, tak mezinárodním a vyjadřuje vztah SNR k prozatímnímu státnímu zřízení ČSR v zahraničí, jakož i k instituci vládního delegáta. Je tedy usnesení SNR z 29. 9. 1944 pokračováním výměny názorů mezi londýnskou buržoazní emigrací a centrem domácího odbojového hnutí na Slovensku (srv. zejména dokument č. 34), ovšem s ohledem na situaci, již vytvořilo Slovenské národní povstání. Stalo se podkladem jednání, jež vedla v Londýně v říjnu a listopadu 1944 delegace SNR (srv. pozn. k dokumentu č. 84) i jednání vlády 23. 10. 1944 (srv. dokument č. 90).

O tajném zasedání pléna SNR dne 29. 9. 1944 se zachoval stručný zápis, který pro zajímavost uvádíme v plném znění:

„Po osobitnej porade klubov, komunistického a občiansko-demokratického, konanej po riadnom 9. zasadnutí SNR, konalo sa tajné zasadnutie Slovenskej národnej rady.

Zasadaniu predsedal Dr. Šrobár, ktorý požiadal Dr. Jozefa Lettricha, aby prečítal návrh na Usnesenie Slovenskej národnej rady o vzájemnom pomere domáceho a zahraničného odboja.

Dr. Lettrich prečítal pripojené usnesenie Slovenskej národnej rady.

Dr. Husák doporučuje komunistickým členom, aby usnesenie jednomyseľne schválili.

Pán J. Ursíny doporučuje členom demokraticko občianskej strany, aby usnesenie jednomyseľne schválili.

Členovia Slovenskej národnej rady usnesenie schválili dlhotrvajúcim nadšeným potleskom, na čo predseda Dr. Šrobár vyhlasuje usnesenie za schválené a žiada členov rady, aby zachovali dôvernosť zasadnutia a zakončili zasadnutie.“ (ASNR Bratislava, f. SNR 1944.)

² Úplné znění tohoto nařízení SNR je obsaženo v pozn. č. 2 k dokumentu č. 47.

³ Dokument č. 5.

⁴ Dokument č. 47.

4. V záujme zaistenia medzinárodného postavenia ČSR prijali sme (zásadu) štátoprávnej kontinuity republiky s tým, že vnútropoliticky jednotlivé časti ČSR nemôžu nadväzovať na právny stav, vytvorený šesťročným politickým vývojom. Iba postupne bude možné nahradiť rozličné opatrenia, ktoré sú v rozpore s horejšími zásadami. Táto zásada je vyjadrená v § 2 nariadenia Slovenskej národnej rady č. 1/1944 Sb. n. SNR.

Skutočným vývojom v dôsledku potrieb zahraničného i domáceho odboja boli prekonané mnohé podstatné princípy ústavy z roku 1920 a revolučné orgány v zahraničí v nejednom ohľade sa od nich odklonily, sme preto toho názoru, že ústava ako celok toho času nemôže byť podkladom vnútro politickej úpravy pomerov ČSR.

5. V duchu týchto zásad pokladáme za samozrejmu a bezpodmienečne potrebnú čo najužšiu vzájomnú spoluprácu predstaviteľov domáceho a zahraničného odboja. Úspech tejto spolupráce vidíme v tom, že si, pokiaľ to okolnosti dovoľia, vopred obapolne oznámime podnikania a opatrenia zásadnej povahy.

6. Stanovisko československej vlády v telegrame č. 331—335 z 24. septembra 1944 ohľadne vládneho delegáta na oslobodenom území a jeho poverenia a plnomocenstiev⁵ považujeme za prekonané slovenským povstaním a terajším skutočným stavom, vedeným dľa spomenutých zásad. Stanovisko vlády v otázke pomeru vládneho delegáta voči domácim revolučným orgánom, najmä jeho absolútna nadriadenosť nad ľudovými domácimi orgánmi, prieči sa princípu demokracie a úplne znehodnocuje domáci odboj.

Prítomnosť člena vlády československej na našom území v záujme spolupráce vítame.⁶

ASNR Bratislava. SNR 1944, ze zápisu 9. zasedání, 29. 9. 1944. Průpis. — Též Slovenská národná rada, Bratislava 1949, str. 38—39.

nie - usnesenie v Bratislave 11. 10. 1944, Průpis. národ. rady, Bratislava, str. 600

[72]

1944, (září). Hnúšťa. — Organizační směrnice pro práci Národní milice v okrese.

1. Organizačný poriadok.

a) Okres NM sa kryje s obvodom politickým. Do okresu organizujú sa obce, ktoré počtom členstva dávajú predpoklad samostatnej jednotky. V čele stojí okresný veliteľ NM, zvolený okresným revolučným národným výborom. Okresnému veliteľovi podliehajú miestni velitelia. Na čele najmenej jednotky je miestny veliteľ NM. Z výcvikových príčin sa členovia NM zaraďujú do vojenských útvarov.

b) Služba organizuje sa podľa veliteľskej zásady výlučne cez veliteľov, a to vo forme rozkazov, ktoré podpisuje veliteľ alebo v jeho zastúpení veliteľov zástupca.

c) Členom Národnej milície môže sa stať:

1. člen KSS a Demokratickej strany,
2. mravne zachovalý,
3. politicky bezúhonný,
4. telesne schopný,
5. vekovej hranici od 40—60 roku — len vojak.

ad 2. Mravná zachovalosť rozumie sa v smyslu právnickom i občianskom. Nie je zachovalý ten, kto bol trestaný pre delikty, ktoré boli spáchané z pohnútok nízkych a nečestných.

ad 3. Pod politickou bezúhonnosťou rozumie sa kladný pomer k soc. ideám v duchu marx-stalinovskom (demokratickom).

⁵ Viz odstavec 1. a 2. dokumentu čís. 68.

⁶ Poměr k vládnímu delegátovi precizovalo předsednictvo SNR svým usnesením z 16. října, viz dokument čís. 82 spolu s pozn.